

Milí bratři, milé sestry, včera skončil dětský tábor, na kterém jsme měli jako celo-táborové téma Samuelovy příběhy. Každý den jsme v ranním ztišení stručně probírali jeden příběh proroka a soudce Samuela. O Samuelově životě toho z bible víme poměrně dost. Je to velmi kladná postava, která spojuje několik důležitých rolí. Samuel je nejen knězem, prorokem a soudcem, je také velkým přímlovcem svého lidu. Přimlouvá se za svůj lid, modlí se za něj, prosí za něj u Hospodina. Je také učitelem, vyučuje lid dobré a přímé cestě (12,23). Jeho význam vyniká na tom, že je srovnáván s největší starozákonní postavou, kterou je bezesporu Mojžíš.

Hospodin proroku Jeremjášovi říká: *„I kdyby se přede mne postavil Mojžíš a Samuel, nepřiklonil bych se k tomuto lidu. Pošli jej ode mne pryč, ať odejde!“* Nechci se nyní detailně zabývat tímto výrokem. Zmiňuji jej proto, že jsou v něm vedle sebe uvedeni dva největší starozákonní přímlovci Božího lidu: Mojžíš a Samuel. Velikost obou těchto postav spočívá mimo jiné v tom, jak bojují za Boží lid, za jeho dobro, a to i přesto, že se lidé proti nim postaví a jsou s nimi v konfliktu. Lidé se proti nim bouří a nechtějí je poslouchat. Tak začíná i dnešní úryvek biblického textu: *„Lid odmítl Samuela uposlechnout.“* (v. 19) To kontrastuje s tím, co udělal Samuel: *„Samuel všechna slova lidu vyslechl a přednesl je Hospodinu.“* (v. 21). Vidíme, že Samuel je prostředníkem mezi lidem a Hospodinem.

Samuelovi na lidech záleží, myslí to s nimi dobře, chce pro ně to nejlepší. Když se lidé k němu shromáždí a požadují, aby jim ustanovil krále, tak jim to rozmlouvá, ale lidé jsou neústupní. Veškerá Samuelova snaha rozmluvit jim to, se mívá účinkem a odpovědí na jeho domluvy je jejich neústupné „nikoli“. Doslova je zde ze strany lidu řečeno důrazné „ne!“, kterým odmítají všechny Samuelovy argumenty. Je pozoruhodné, že zde zcela chybí seriózní rozhovor o Samuelových oprávněných obavách a neprobíhá žádná seriózní teologická úvaha o dopadu království na Izrael jako jedinečný národ. Lid prostě odmítá Samuela poslouchat a své důrazné odmítnutí jeho slov podtrhují opakováním své touhy být jako ostatní národy.

Právě tento jejich argument – „být jako ostatní národy“ – je velmi problematický. Izrael nemá být jako ostatní národy, má to být Hospodinův zvláštní lid. Lid, který se podřizuje Hospodinu a vykonává jeho vůli. Izrael tím, že chce krále, začne svou identitu Hospodinova lidu, lidu, kterému kraluje sám Hospodin, zaměňovat za identitu ostatních politických národů, v jejichž čele stojí lidský král. Jejich argumentem je: „Chceme krále, protože chceme být jako všechny ostatní národy.“

Rozumím tomu. Být jiný, být odlišný, být jedinečný, to může být zároveň velmi těžké. A Izrael nechce už tuto tíži nést. Izrael neměl být odlišný proto, aby se izoloval od ostatních národů, nýbrž proto, aby ostatním národům svou odlišností svědčil o Hospodinu. To se dnes týká i nás jako Božího lidu, jako církve. Úkolem církve je svědčit o Bohu, a to sebou nutně nese určitou míru odlišnosti. V něčem jednáme jinak, rozhodujeme se podle jiných měřítek, než lidé, kteří v Bohu nevěří, kteří s Bohem nepočítají. A někdy to může být náročné, může to být nepříjemné, může nám to přinášet různé těžkosti, ale bez toho církev ztrácí svoji identitu.

Apoštol Pavel píše v listě Římanům: *„A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé.“* (Ř 12,2).

Takže můžeme také dobře rozumět Samuelovi, proč odmítá požadavek lidu, aby měli krále a byli jako ostatní národy. A přitom je paradoxní, že Hospodin tuto jejich žádost nakonec přijme. Řekne Samuelovi: *„Uposlechni je a ustanov jim krále.“* (v. 22). To však neznamena, že jejich motivaci schvaluje. Ale dá jim okusit důsledky jejich touhy být „jako ostatní“.

Samuela to asi šokovalo. Hospodin je v jeho sporu s lidem na jeho straně, a přesto po něm Hospodin chce, aby vyhověl přání Izraelců, kteří se k němu shromáždili a naléhají na něj, aby jim ustanovil krále. A je zajímavé, co v této chvíli Samuel udělá. Co udělá, když má poslechnout lid a udělat to, co chtějí, přestože on sám to nechce? To, co udělá, mně na tomto příběhu zaujalo asi nejvíc. Přečtu ještě jednou ten 22. verš: *Hospodin Samuelovi pravil: „Uposlechni je a ustanov jim krále.“ A Samuel řekl izraelským mužům: „Jděte každý do svého města.“*

Myslí si snad, že se mu podaří celou tu záležitost s králem odkládat tak dlouho, až se na ni zapomene? Nebo až si to lidé rozmyslí? *„Vraťte se každý do svého města.“* „Běžte domů!“ Prostě je pošle pryč. Bez jediného slova vysvětlení. Neudělá to, co chtějí. Neudělá to, co mu řekl Hospodin, že má udělat. Pro tuto chvíli ne.

Víme, že to udělá později. Ale v dané chvíli toho asi není schopen. A vypravěč biblického příběhu to nijak nekomentuje, nehodnotí. Samuel shromážděné lidi pošle domů a to je konec 8. kapitoly. A v 9. kapitole začne vyprávět nový příběh o Saulovi. Samuel na chvíli mizí ze scény. Nevíme, jak dlouhý je časový posun v ději vyprávění, nevíme, jak dlouho to Samuelovi potrvá, než bude schopen udělat to, co má. Saul mezi tím prochází různá území a hledá ztracené oslice a chvíli potrvá, než se dostane k Samuelovi a čtenář zjistí, že příběh o ustanovení krále pokračuje.

Člověk někdy potřebuje delší čas k tomu, než je schopen udělat to, co má. Nad tímto příběhem můžeme přemýšlet o tom, jak reagujeme my, když víme, že máme něco udělat a nechce se nám. A máme dobré důvody, proč se nám nechce. A odkládáme to. A mně se líbí, že Hospodin má svůj čas, kdy překoná lidskou neochotu nebo neschopnost spolupracovat s ním.

Taky je pozoruhodné, že s myšlenkou ustanovit krále přišel lid. A Samuel ani Hospodin z toho nebyli nadšení. A opravdu se ukázalo, že s králem přichází mnohé komplikace a problémy. Izraelský král byl v naprosté většině případů více či méně problematická postava. A přesto nakonec přišel král, který byl podle Hospodinových představ. Král, který naplnil Hospodinův záměr. Král, skrze kterého Hospodin uskutečnil záchranu člověka.

Právě na konceptu krále můžeme vnímat, jak podivuhodně Hospodin prosazuje svoje dobré záměry s člověkem a to i navzdory nedobrému lidským touhám. Navzdory lidské neochotě jej poslouchat.

Je to král, o kterém je jedna z nejoblíbenějších táborových písniček ze zpěvníku „Svítá“, kterou nyní zazpíváme: *„Vítr se ztiší“*. V evangelickém zpěvníku číslo 785.